

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни «Планування ЗЕД»
для студентів денної форми навчання
спеціальності – «Міжнародна економіка»

Харків 2015

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Мета викладання дисципліни є формування системи знань і практичних навичок планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Завдання викладання дисципліни:

- вивчення змісту процесів планування зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві;
- вивчення методів планування проведення експортно-імпортних, інвестиційних і валютних операцій;
- набуття навичок прогнозування та оцінки ефективності планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати: принципи стратегічного менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства з урахуванням культурологічних факторів, маркетингового механізму організації, регулювання, планування зовнішньоекономічною діяльністю вітчизняних підприємств;

Вміти: планувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства з точки зору правових та економічних аспектів її здійснення;

Мати уявлення: щодо головних тенденцій розвитку планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Планування ЗЕД» висвітлюють основні теми курсу на прикладі практичних задач для їх рішення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Аналіз функцій планування як складової процесу управління ЗЕД підприємства

Контрольні запитання:

1. Сутність та принципи планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
2. Основні види планування.
3. Функції планування ЗЕД.
4. Характерні риси сучасної системи планування зовнішньоекономічної діяльності.
5. Виробничо-структурні аспекти системи планування.
6. Етапи планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Завдання 1.1

Фірма розташована у країні А планує вихід на ринок країни В з певним товаром. Ціни споживання на аналогічні товари інших виробників на ринку країни Б коливаються у межах від 950 од. до 1300 од. Проведіть аналіз конкурентоздатності товару країни А, якщо ціна даного товару складається із собівартості 920 од., витрати на його транспортування 40 од., встановлення -30 од.» вивчення персоналу 50 од., експлуатаційні витрати - 28 од., податки 10 од, страхові внески - 5 од, вартість ремонту - 17 одиниць.

Завдання 1.2

За даними табл. 1.1 про офіційні резерви Національного банку України розрахувати показники, які б характеризували: а) динаміку складових офіційних резервів; б) структуру та структурні зрушення офіційних резервів. Зробіть висновки.

Завдання 1.3

За даними табл. 1.2 про зовнішньоекономічну діяльність України визначте сальдо рахунка поточних операцій та розрахуйте показники, які характеризують його динаміку та збалансованість зовнішньої торгівлі.

Таблиця 1.1 - Офіційні резервні активи Національного банку України, млн. дол. США

Показник	2011	2012	2013	2014
Резерви в іноземній валюті	9490	18987	21843	31783
Резервна позиція в МВФ	0,000	0,004	0,004	0,010
СПЗ	1	1	1	3
Золото	224	403	513	693
Інші резервні активи	-	-	-	-
Усього	9715	19391	22358	32479

Таблиця 1.2 – Зовнішньоекономічна діяльність України, млн. дол. США

Показник	2011	2012	2013	2014
Експорт товарів	33432	35024	38949	49840
Імпорт товарів	29691	36159	44143	60412
Експорт послуг	7859	9354	11290	14161
Імпорт послуг	6622	7548	9164	11465
Доходи (сальдо)	-645	-985	-1722	-2117
Поточні трансферти (сальдо)	2576	2845	3173	4075

Завдання 1.4

Враховуючи результати розрахунків за даними табл. 1.1 і табл. 1.2, зробіть висновки щодо зв'язку стану рахунку поточних операцій платіжного балансу України та офіційних резервів НБУ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Розробка моделі процесу планування ЗЕД підприємства

Контрольні запитання:

1. Моделі планування ЗЕД.
2. Стратегії ЗЕД підприємства.
3. Аналіз експортних можливостей підприємств.
4. Функції експортних та імпорتنних відділів (служб) підприємства.
5. Оцінювання виконання зобов'язань з експортних та імпорتنних операцій.
6. Розробка стратегій імпорتنних поставок.
7. Аналіз необхідності зустрічної торгівлі для підприємства.
8. Особливості реалізації стратегій зустрічної торгівлі.
9. Аналіз вибору зарубіжних бізнес-партнерів.

Завдання 2.1

Херсонський комбайнобудівниковий завод має прийняти рішення про експорт комбайну «Славутич» у Росію. На підставі проведених відповідними спеціалістами зрівнянь з аналогічним російським зразком, комбайном «Дон». встановлено, що про ступінь задоволення комбайном «Славутич» сільськогосподарських робітників по споживчим якостям становить $I_p = 0,83$, а конкурентоздатність з економічних якостей - $0,797$.

Розрахувати: чи буде конкурентоздатним комбайн «Славутич» на російському ринку.

Завдання 2.2

Розрахуйте загальний паритет купівельної спроможності (*PPP*), якщо відомо, що приріст фізичного обсягу ВВП країни А становив за рік $5,0\%$, а країни Б – $0,8\%$, індекс цін в країні А за даний період становив $1,13$, а в країні Б – $1,8$. Як зміниться курс національної грошової одиниці країни Б по відношенню до валюти країни А? Який метод визначення паритету купівельної спроможності Ви використовували?

Завдання 2.3

Розрахуйте крос-курс:

- євро до швейцарського франка EUR/CHF за умови: USD/CHF = $0,9001$; USD/EUR = $1,5431$;
- швейцарського франка до японської єни CHF/JPY за умови: USD/JPY = $106,14$; USD/CHF = $1,1788$;
- англійського фунта стерлінгів до євро GBP/EUR за умови: GBP/USD = $1,8415$; USD/EUR = $0,8013$.

Завдання 2.4

Розрахувати крос-курс купівлі та продажу:

- CHF/JPY на основі даних: USD/JPY = $115,32 - 115,41$;
USD/CHF = $1,2988 - 1,2994$;
- EUR/GBP на основі даних: USD/GBP = $1,8256 - 1,8362$;
USD/EUR = $1,2243 - 1,2248$.

Завдання 2.5

Здійснити подвійне котирування крос-курсу:

- EUR/CHF за умови, що доларові курси становлять:
EUR/USD = 0,8165 – 0,8201; USD/CHF = 0,8005 – 0,8009;
- GBP/EUR за умови, що доларові курси становлять:
GBP/USD = 1,7632 – 1,7650; USD/EUR = 0,8438 – 0,8441.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Аналіз сучасних моделей планування ЗЕД підприємства

Контрольні запитання:

1. Завдання експортно-імпортних відділів (служб) підприємства.
2. Матрична структури відділів (служб) планування ЗЕД.
3. Проектні структури відділів (служб) планування ЗЕД.
4. Підходи до формування організаційних структур планування ЗЕД підприємства.
5. Інформаційна система планування ЗЕД.
6. Планування валютної діяльності підприємств.

Завдання 3.1

На 1 червня на ринку котируються такі валютний курс та процентні ставки: GBP/USD 1,5326, GBP 3m – 6,2%, USD 3m – 7,2%. Розрахувати курс для тримісячного форвардного контракту.

Завдання 3.2

Розрахувати форвардний курс USD/UAH на один місяць, якщо на ринку спот котируються такі валютні курси та процентні ставки:

USD/UAH 4,9810-4,9850,

USD 1m 5,5 – 6% p.a.,

UAH 1m 15 – 16% p.a.

Завдання 3.3

Спот-курс USD/UAH = 5,0100 – 5,0300. Форвардна маржа для угоди на 3 місяці – 0,0050-0,0040. Визначити:

- форвардний курс для угоди на 3 місяці;
- курс «спот» для оберненого котирування;
- форвардний курс для оберненого котирування;
- форвардну маржу для оберненого котирування;

- котирування здійснюється з премією чи з дисконтом.

Завдання 3.4

Спот-курс USD/UAH = 5,0171 – 5,0210. Форвардна маржа становить:

а) 160-180; б) 150-130. Визначте курси «аутрайт».

Завдання 3.5

Валютний дилер відносно форвардного курсу USD/EUR за угодою на 6 місяців одержав інформацію про форвардну маржу: 160 – 140. Визначити:

- Котирування здійснюється з премією чи з дисконтом?

- Для якої з валют відсоткові ставки вищі, а для якої нижчі?

Завдання 3.6

Здійснити котирування операції своп на суму 300 млн японських єн, якщо на строк 25 днів процентні ставки за USD та JPY дорівнюють 6,05/6,11 і 0,12/0,15 відповідно, та курс спот USD/JPY = 106,25/30.

Завдання 3.7

Здійснити котирування операцій своп на строк 45 днів, якщо курс спот USD/UAH дорівнює 5,0205/25 та процентні ставки на цей строк за USD=10/15 та UAH=25/35.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Складання плану експорту продукції підприємства на рік

Контрольні запитання:

1. План збуту експортної продукції
2. Визначення стратегічного плану експорту продукції
3. Методологія визначення ефективності експорту продукції
4. Вибір стратегічного профілю експорту підприємства
5. Визначення ефективності експортних операцій підприємств

Завдання 4.1

У підприємства є можливість реалізувати 1000 одиниць продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Необхідно визначити, у якому випадку вигідніше реалізувати продукцію на внутрішньому, а у якому на зовнішньому ринку.

1 варіант - курс 25 грн/дол;

2 варіант - курс 26 грн/дол

Показники	1 варіант	2 варіант
Об'єм продажу	1000	1000
Виробнича собівартість одиниці виробу грн.	4000	4000
Ціна одиниці виробу:		
На внутрішньому ринку, грн.	5000	5000
На зовнішньому ринку, дол.	1000	1000
Комерційні витрати пов'язані з реалізацією на внутрішньому ринку, грн./од.	350	350
Комерційні витрати пов'язані з реалізацією на зовнішньому ринку, грн./од.	200	200
Курс валюти, грн./дол.	25	26
Витрати, тис. грн.:		
При реалізації на внутрішньому ринку	4350	4350
При реалізації на зовнішньому ринку	5000	5200
Результат, тис. грн.:		
При реалізації на внутрішньому ринку	5000	5000
При реалізації на зовнішньому ринку	5000	6000

Завдання 4.2

Підприємство постачає по бартеру 52 т. метану. Витрати на 1 т. з врахуванням транспорту та інших потреб складають 5500грн. Замість цього підприємство отримує 25 персональних комп'ютерів. Ціна одного ПК на внутрішньому ринку 8550 грн. Розрахувати чи ефективна ця товарообмінна операція для підприємства виробника метану. Якщо ні, то розрахуйте умови ефективного обміну по бартерній операції.

Завдання 4.3

Підприємство переробляє закордонну сировину (толінгова операція). Згідно з даними наведеними у таблиці розрахуйте економічну ефективність та ефект толінгової операції:

№ п/п	Показники	Значення показників
1.	Маса переробної сировини	40000 т.
2.	Місткість корисного компонента	80
3.	Маса готової продукції	26000 т.
4.	Місткість корисного компонента, %	99,99%
5.	Витрати на переробку сировини:	
5.1	Ел. Енергія	1600 тис. грн..
5.2	Енергоносії	1200 тис. грн..
5.3	Інші змінні витрати	1200 тис. грн..
5.4	Зарплата з відрахуваннями	2000 тис. грн..
5.5	Постійні витрати	1000 тис. грн..
6.	Комерційні витрати: Транспорт, мито, сертифікати	3000 тис. грн..
7.	Усього витрат на переробку сировини з врахуванням комерційних витрат (5+6)	10000 тис. грн..
8.	Кількість готової продукції, яка залишається як оплата за переробку	1500 т.
9.	Ціна готової продукції	2000 дол/т
10.	Вартість готової продукції, яка залишається в оплату за переробку (8+9)	3000 тис. грн..
11.	Теж у гривнях (курс + VSD = 5грн.	15000 тис. грн..
12.	Витрати пов'язані з реалізацією готової продукції	100 тис. грн..
13.	Результат толінгу (11-12)	14900 тис. грн..

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Аналіз плану імпорту продукції підприємства

Контрольні запитання:

1. Економічна ефективність імпорту та її розрахунок.
2. Економічна ефективність експортно-імпортних операцій.
3. Сутність та розрахунок коефіцієнту кредитного впливу.
4. Економічна ефективність товарообмінних операцій та розрахунок ефективності операцій та розрахунок ефективності операцій із давальною сировиною.

Завдання 5.1

Підприємству необхідно прийняти рішення про закуп обладнання для потреб виробництва. Є два варіанти закупівлі

обладнання: на внутрішньому ринку та за кордоном. Проведіть розрахунки згідно з таблицею.

Показники	Імпортне обладнання	Вітчизняне обладнання
Ціна обладнання	20000 дол.	100000 грн.
Витрати пов'язані із закупівлею та доставкою обладнання	10000 дол.	10000 грн.
Експлуатаційний строк обладнання	8 років	5 років
Річні витрати пов'язані із експлуатацією	100000 грн.	120000 грн.
Курс валюти	5 грн./дол.	

Завдання 5.2

Підприємству потрібно прийняти рішення про організацію імпорту з ціллю продажу імпортного товару на внутрішньому ринку. Розрахувати економічну ефективність та економічний ефект від імпорту товарів та реалізації їх внутрішнього ринку. Розрахунки провести згідно даних у таблиці для двох варіантів курсу валют.

Показники	1 варіант	2 варіант
1. Кількість одиниць товару, шт.	1000	1000
2. Контрольна ціна USD/од.	0,3	0,3
3. Транспортні витрати USD/од.	0,2	0,2
4. Інші витрати пов'язані з доставкою та реалізацією товару на внутрішньому ринку, грн.	500	500
5. Курс валюти	3	4
6. Ціна реалізації на внутрішньому ринку грн./од.	3	3

Завдання 5.3

Українське підприємство «Абетка» підписало зовнішньоекономічний договір з російським підприємством «Рось» на постачання партії книжок. Умовами договору передбачено, що українське підприємство імпортер, а розрахунки будуть здійснюватися у змішаній формі. Розробіть схему застосування змішаної форми розрахунків за умови: 20% - виставлення простого покритого акредитиву, 40% - інкасо та 40% - виставлення простого векселя.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6
*Аналіз організаційних структур планування ЗЕД
підприємства*

Контрольні запитання:

1. Система розробки етапів процедури формування та розвитку організаційної структури підприємства ЗЕД
2. Виділення внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на вибір організаційної структури підприємства ЗЕД
3. Розвиток класифікації організаційної структури підприємства ЗЕД для підприємств різної величини та зовнішньо-економічної спеціалізації.
4. Аналіз діючої організаційної структури підприємства на предмет придатності до розвитку ЗЕД

Завдання 6.1

Торговельна операція між фірмою X країни А та фірмою України В проведена на основі акредитивної форми розрахунків. Дайте умовно схематичний порядок здійснення операції та поясніть її.

Завдання 6.2

На початок дня на поточному рахунку підприємства знаходилося 120000 дол. США загальною балансовою вартістю 632400 грн. Протягом дня на поточний рахунок підприємства надійшла виручка від реалізації товарів на суму 60000 дол. США. Підприємству необхідно перерахувати постачальнику-нерезиденту в оплату імпортованих товарів 55000 дол. США.

Визначте балансову вартість іноземної валюти, перерахованої постачальнику-нерезиденту, за кожним з трьох методів: методом середньозваженого курсу, методом ФІФО і методом ЛІФО.

Завдання 6.3

Підприємство доручило банку придбати для нього на міжбанківському валютному ринку 75000 дол. США. Банк придбав для підприємства необхідну кількість валюти за комерційним курсом 5,2951 грн. за 1 дол. США. За офіційним курсом НБУ вартість 1 дол. США на день придбання іноземної валюти складала 5,2890 грн. Комісійна винагорода, що підлягає банку за виконання доручення, дорівнює 0,2% від вартості придбаної валюти.

Відобразіть на рахунках бухгалтерського обліку операції, пов'язані з придбанням банком іноземної валюти за дорученням підприємства.

Завдання 6.4

Підприємство придбало у постачальника-нерезидента 20 комп'ютерів загальною вартістю у гривневому еквіваленті 57348 грн. і 15 принтерів загальною вартістю у гривневому еквіваленті 27870 грн. Поставку товарів було здійснено одним транспортом. Транспортно-заготівельні витрати, згідно з рахунками транспортної організації, склали 2410 грн. Відповідно до облікової політики підприємства-імпортера, розподіл транспортно-заготівельних витрат здійснюється за методом прямого обліку пропорційно вартості придбаних товарів.

Розрахувати транспортно-заготівельні витрати, що підлягають включенню до складу первісної вартості кожного з придбаних товарів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Розробка моделі системи інформаційного забезпечення планування ЗЕД підприємства

Контрольні запитання:

1. Інформаційні потреби підприємства для планування ЗЕД.
2. Інформаційна система планування ЗЕДП.
3. Бази даних для планування ЗЕДП.
4. Системи інформаційно-аналітичної підтримки планування ЗЕДП.

Завдання 7.1

Заповнити таблицю зовнішніх та внутрішніх інформаційних джерел

Зовнішні джерела	Внутрішні джерела

Завдання 7.2

Схематично окресліть інформаційно-аналітичну підтримку підприємства.

Список літератури:

1. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О. П. Гребельник. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: ЦНЛ, 2008. – 450 с.
2. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / Н. В. Горін. – К.: Знання, 2008. – 330 с.
3. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення): навчально-методичний посібник / М. Д. Пазуха; Мін-во освіти і науки України, Українська академія бізнесу та підприємництва. – К.: ЦУЛ, 2008. – 230 с.
4. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О. П. Гребельник. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2008. – 432 с.
5. Міжнародна економічна діяльність України: навчальний посібник / І. В. Багорова, О. О. Гетьман, В. Є. Власюк; Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К.: ЦНЛ, 2004. – 384с.
6. Основи міжнародної торгівлі: навчальний посібник – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: ЦНЛ, 2005. – 656 с.
7. Внешнеэкономическая деятельность: учебное пособие / А. И. Дралин, С. Г. Михнева. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Пенза: Информационно-издательский центр ПГУ, 2006. – 127 с.

8. Покровская, В. В. Организация и регулирование внешнеэкономической деятельности: учебник / В. В. Покровская. – М.: Юристъ, 2010. – 456 с.

9. Внешнеэкономическая деятельность предприятия: учебник / под ред. Р. И. Хасбулатова и др. – М. : Международные отношения, 2011. – 544 с.

10 Внешнеэкономическая деятельность предприятия: учебник для вузов / под ред. Л. Е. Стровского. – М., 2001. – 847 с.

11. Герчикова И. Н. Международное коммерческое дело: учебник / И. Н. Герчикова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 671 с.

12. Грачев Ю. Н. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операции : учебн.-практ. пособие / Ю. Н. Грачев. – М.: Бизнес-школа «Интел-синтез», 2008. – 592 с.